

RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

UITSpraak Nr. 2004/27 WA

in de klacht nr. 2003.2366 (070.03)

ingediend door:

hierna te noemen 'klager',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer. De Raad heeft aanleiding gevonden, alvorens uitspraak te doen, verzekeraar in een zitting van de Raad te horen.

Voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, is het navolgende gebleken.

Inleiding

Klager heeft bij verzekeraar een aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren gesloten.

In artikel 4.2.a aanhef en onder 3 van de op de verzekering van toepassing zijnde bijzondere verzekeringsvoorwaarden is bepaald: 'Niet gedekt is de aansprakelijkheid voor schade (...) aan motorrijtuigen (...) die een verzekerde (...) onder zich heeft'.

Artikel 4.6 van deze voorwaarden betreft joy-riding door kinderen jonger dan 18 jaar. In het artikel is bepaald: '(...) Niet gedekt blijft de aansprakelijkheid (...) voor schade aan het motorrijtuig/vaartuig zelf. Bij schade die veroorzaakt is door kinderen die jonger zijn dan 18 jaar, zullen wij echter geen beroep doen op deze uitsluiting voor zover de schade aan het motorrijtuig/vaartuig niet wordt gedekt door een andere verzekering. De schade aan het motorrijtuig/vaartuig is gedekt met een eigen risico van € 45,-'.

Op 2 augustus 2002 heeft klagers toen 15 jaar oude zoon een schade van € 1.660,- toegebracht aan een tractor toen hij daarmee reed. De tractor was eigendom van een loonbedrijf maar bij klager op het terrein van zijn werkgever, een camping, in gebruik. Het door klager bij verzekeraar ingediende schadeaangifteformulier vermeldt omtrent de toedracht: 'De tractor wordt (...) geparkeerd door contractant. De contractant laat de tractor onbeheerd achter. Zoon lief rijdt de tractor vooruit (...) waardoor de schade ontstaat' en: 'Hij had de tractor niet vooruit moeten rijden. Hij had eraf moeten blijven'.

Verzekeraar heeft met een beroep op het hierboven vermelde artikel 4.2.a aanhef en onder 3 van de bijzondere verzekeringsvoorwaarden geweigerd de schade uit te keren.

2004/27 WA

De klacht

De werkgever van klager had de tractor gehuurd. De tractor werd door klager voor zijn werk gebruikt. Toen klager op enig moment de tractor onbeheerd achterliet, is zijn 15 jaar oude zoon ermee gaan rijden en heeft de schade veroorzaakt. Er is sprake van joyriding, waarvoor de onderhavige verzekering dekking biedt. Volgens verzekeraar is echter geen sprake van joyriding omdat het gebruik door de zoon niet wederrechtelijk was. Verzekeraar is nog gewezen op het vonnis van de Rechtbank te Zwolle van 19 januari 1994, VR 1996, nr. 31, maar dat heeft hem niet overtuigd.

Het standpunt van verzekeraar

Artikel 4.2.a sub 3 van de bijzondere verzekeringsvoorwaarden sluit van de dekking uit de aansprakelijkheid voor schade aan motorrijtuigen die een verzekerde onder zich heeft. De dekking van aansprakelijkheid voor schade tijdens gebruik van motorrijtuigen door kinderen, zoals bepaald in artikel 4.6, blijft echter onverminderd van kracht. Volgens dit artikel blijft de aansprakelijkheid voor schade aan het motorrijtuig zelf gedekt indien deze is veroorzaakt tijdens joyriding door kinderen jonger dan 18 jaar, zulks met een eigen risico van € 45, -. In de bij de voorwaarden behorende woordenlijst wordt joyriding omschreven als: 'elk wederrechtelijk gebruik van een motorrijtuig of vaartuig, zonder dat de gebruiker de bedoeling heeft zich dit motorrijtuig of vaartuig toe te eigenen'.

Voor het antwoord op de vraag of sprake is van joyriding in de zin van de voorwaarden zijn de feiten en omstandigheden van het geval van belang. Uit de schadeaangifte en de gevoerde correspondentie valt op te maken dat de 15 jaar oude zoon van klager de schade aan de tractor heeft toegebracht toen hij deze wilde verplaatsen. Klager was ten tijde van het gebeuren houder van de tractor en daarmee rechthebbende.

Gezien deze feiten en de omstandigheden is geen sprake van joyriding in de zin van de verzekeringsvoorwaarden. Niet is voldaan aan het vereiste van wederrechtelijk gebruik. Niet voldoende hiervoor is het enkele feit dat de zoon zonder toestemming de tractor heeft verplaatst. Hier speelt immers de bijzondere verhouding tussen de vader, die de ouderlijke macht uitoefent, en de zoon een belangrijke rol. De zoon heeft kennelijk geen belemmering gezien om de tractor te verplaatsen. De vader heeft de gedraging van zijn zoon niet belet en evenmin maatregelen genomen om deze gedraging te voorkomen. Onder deze omstandigheden kan niet gesproken worden van wederrechtelijk gebruik maar is sprake van een gebruik dat in de relatie vader - minderjarige zoon weliswaar ongewenst is, zeker wanneer daaruit schade voortvloeit, maar bepaald niet ongebruikelijk is. In het kader van de opvoeding en verzorging van minderjarige kinderen kan een dergelijke gedraging van de minderjarige zoon jegens zijn vader, die immers gerechtigd was tot het gebruik van de tractor, niet als wederrechtelijk worden aangemerkt.

De uitspraak van de rechtbank te Zwolle van 19 januari 1994 is niet zonder betekenis maar nog los van de vraag of deze algemeen gedeeld wordt, hangt de beslissing zeer af van de feitelijke omstandigheden. Voorzover deze al uit de uitspraak zijn te kennen, zijn deze niet gelijk aan de omstandigheden in deze zaak.

Het commentaar van klager

Klager heeft, kennis genomen hebbend van het verweer van verzekeraar, zijn klacht gehandhaafd. De verzekeringsvoorwaarden omschrijven joyriding zoals

2004/27 WA

verzekeraar stelt. Essentieel onderdeel van deze omschrijving is het begrip 'wederrechtelijk'. De verzekeringsvoorwaarden vermelden niet wat dit begrip inhoudt. Dit begrip kan op vele manieren worden uitgelegd. Uit de strafrechtelijke literatuur blijkt dat volgens de heersende opvattingen het beste kan worden gekozen voor de uitleg die uit de context volgt. Telkens zal het begrip 'wederrechtelijk' aan de hand van het doel van de bepaling en haar geschiedenis en dergelijke moeten worden ingevuld.

Dit toegepast in het onderhavige geval betekent wederrechtelijk 'zonder toestemming van de rechthebbende'. Joyriding is het rijden in een motorvoertuig door een ander, zonder toestemming van de rechthebbende. Verzekeraar ontkent dit niet en bestrijdt niet dat de vader geen toestemming heeft gegeven, maar is van mening dat dit gezien de relatie van vader en zoon nog niet betekent dat dit wederrechtelijk is geweest. De zoon zou namelijk geen belemmering hebben gezien om de tractor te verplaatsen. Daarnaast zou de vader de gedraging niet hebben belet en evenmin maatregelen hebben genomen om de gedraging te voorkomen.

Dit houdt volgens verzekeraar in dat als een vader geen toestemming geeft aan een zoon, dit anders moet worden gezien dan indien hij deze toestemming aan een derde onthoudt. Dit vindt echter geen steun in de wet, de literatuur of de jurisprudentie. Verzekeraars redenering volgend is nooit sprake van joyriding. Bij joyriding is er namelijk altijd sprake van dat de joyrider geen belemmering ziet om het voertuig te verplaatsen en dat de eigenaar/houder de gedraging niet heeft belet dan wel maatregelen heeft genomen om het te voorkomen. Dit is de essentie van joyriding, anders zou de joyrider niet slagen in zijn actie.

Ook in een relatie van vader en zoon kan wederrechtelijkheid voorkomen. Het vonnis van de Rechtbank te Zwolle van 19 januari 1994 beantwoordt de vraag of in de gezinsrelatie wederrechtelijkheid mogelijk is. De feitelijke omstandigheden zijn vergelijkbaar. Klager wijst ook op uitspraak Nr. 2002/73 WA van 9 december 2002 van de Raad van Toezicht.

De verzekeringsvoorwaarden zijn onduidelijk omdat deze het begrip 'wederrechtelijk' niet omschrijven. Mede doordat het begrip 'joyriding' niet in de wet voorkomt, steunen de verzekeringsvoorwaarden het standpunt van verzekeraar niet.

De betreffende polisbepaling is voor meerdere uitleg vatbaar. In een dergelijk geval moet worden gekozen voor een uitleg ten nadele van de verzekeraar die als deskundige de voorwaarde heeft geredigeerd en ten gunste van de niet professionele verzekerde. Verzekeraar legt echter de bepaling ten nadele van klager uit.

Er is sprake van joyriding, een door de verzekering gedekte gebeurtenis. Indien verzekeraar een uitleg wil geven aan 'wederrechtelijk' die voor de verzekerde niet kenbaar is, moet hij de verzekeringsvoorwaarden aanpassen, bijvoorbeeld door expliciet aan te geven wat onder 'wederrechtelijk' wordt verstaan, bijvoorbeeld dat aangifte bij de politie moet hebben plaatsgevonden of dat in de gezinsrelatie geen sprake kan zijn van wederrechtelijkheid.

Het overleg met verzekeraar

Ter zitting is de klacht met verzekeraar besproken.

Het oordeel van de Raad

1. Klager heeft een beroep gedaan op artikel 4.6 van de verzekeringsvoorwaarden dat blijkens het kopje betreft joy-riding door kinderen jonger dan 18 jaar. In het artikel is bepaald: '(...) Niet gedekt blijft de aansprakelijkheid (...) voor schade aan het

2004/27 WA

motorrijtuig/vaartuig zelf. Bij schade die veroorzaakt is door kinderen die jonger zijn dan 18 jaar, zullen wij echter geen beroep doen op deze uitsluiting voor zover de schade aan het motorrijtuig/vaartuig niet wordt gedekt door een andere verzekering. De schade aan het motorrijtuig/vaartuig is gedekt met een eigen risico van € 45,-'.

2. In de bij de verzekeringsvoorwaarden behorende woordenlijst wordt 'joyriding' omschreven als: 'elk wederrechtelijk gebruik van een motorrijtuig of vaartuig, zonder dat de gebruiker de bedoeling heeft zich dit motorrijtuig of vaartuig toe te eigenen'.

3. Verzekeraar stelt zich op het standpunt dat geen sprake is van joyriding als bedoeld in de verzekeringsvoorwaarden omdat niet is voldaan aan het vereiste van wederrechtelijk gebruik in de bijzondere verhouding tussen klager en zijn toen 15 jaar oude zoon.

4. De Raad is van oordeel dat verzekeraar onvoldoende heeft gesteld om aannemelijk te doen zijn dat geen sprake is van joyriding als bedoeld in de verzekeringsvoorwaarden. Daarbij neemt de Raad in aanmerking dat ook in de relatie van een vader en zijn zoon sprake kan zijn van wederrechtelijk gebruik. Terecht heeft klager in dit verband een parallel getrokken met de zaak beslist door Rechtbank Zwolle 19 januari 1994, VR 1996, nr. 31 (joyriding door een broer), welke parallel door verzekeraar onvoldoende gemotiveerd is bestreden. Voorts neemt de Raad in aanmerking dat klagers zoon op grond van zijn leeftijd niet bevoegd was tot het besturen van een tractor, de tractor niet eigendom van klager zelf was en niet door hem werd gebruikt op zijn eigen terrein, maar door een loonbedrijf was verhuurd aan klagers werkgever, een camping, en voorafgaande aan en op het moment dat de schade ontstond in gebruik was op deze camping. Dit feitencomplex biedt steun aan klagers opvatting zoals deze uit diens schadeaangifteformulier naar voren komt, en niet aan de stelling van verzekeraar, dat de zoon met (stilzwijgende) toestemming van klager op de tractor heeft gereden en dus de tractor niet wederrechtelijk heeft gebruikt. Verzekeraar heeft dan ook door het standpunt in te nemen dat geen sprake is van joyriding als bedoeld in de verzekeringsvoorwaarden en op die grond schade-uitkering te weigeren, de goede naam van het verzekeringsbedrijf geschaad.

5. De Raad verbindt hieraan de consequentie dat verzekeraar alsnog tot schade-uitkering, onder aftrek van het in artikel 4.6 vermelde eigen risico, moet overgaan.

De beslissing

De Raad verklaart de klacht gegrond.

Aldus is beslist op 5 april 2004 door Mr. M.M. Mendel, voorzitter, Mr. D.H. Beukenhorst, Drs. C.W.L. de Bouter, Mr. R. Cleton en Mr. E.M. Dil-Stork, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van Mr. S.N.W. Karreman, secretaris.

De Voorzitter:

(Mr. M.M. Mendel)

De Secretaris:

(Mr. S.N.W. Karreman)